

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Massilienses multum diminuunt illud meritum gratiae, nec aliud volunt nisi bonum usum liberi arbitrij præcedere gratiam, occasione cujus Deus liberaliter & misericorditer gratia[m] daret.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

Massilienses multum diminuunt illud meritum gratiæ: nec aliud volunt nisi bonum usum liberi arbitrij præcedere gratiam occasione cuius Deus liberaliter & misericorditer gratiam daret.

CAPVT XVII.

CV M igitur utrique, non minus Massilienses quam Augustinus veluti certo atque indubitato principio nitentur, quemcumque bonum voluntatis humanæ motum non posse non esse meritum gratiæ si præcederet gratiam; ut illum Catholicæ fidei (cujus cultores erant) scopulum fugerent, omnibus modis meritum fidei & orationis, cæterorumque actuum gratiam Christi præcedentium extenuando elevandoque depresserunt: ut in hoc quoque recentioribus quibusdam qui facienti quod in se est per naturæ vires gratiam largiendam esse contendunt, exemplum præbuisse videatur. Neque enim facile reperiri poterit inter istos phrasalis, quæ ita meriti rationem eleuet, & actibus illis naturalibus detrahat, ut eam non similibus loquendi modis Massilienses æquaverint. Nam plerique recentiorum qui sententiam istam tradunt sine ullis ambagibus dicunt, hominem naturæ viribus proximè ad gratiam se posse disponere. Alij remotè & indirectè posse; alij, actus illos omni carere proportionem ad assequendam gratiam volunt, eamque Deum sua liberalitate concedere: alij, qui minimum eis tribuunt, non esse actus illos salutis initium, sed tantummodo occasionem; quod proprium fuit Massiliensium & cæterorum errantium verbum, ut vim istorum actuum deprimerent excogitatum. Omnes tamen unanimiter illum scopum in ista doctrina tradenda sibi propositum habent, ut, sicut unus eorum asserit, dum essemus in via, semper in manu liberi arbitrij nostri posita esset salus nostra. Qui cum ipsissimus ille sit, in quem Massilienses totius doctrinæ suæ mole collimant; sicut recentiores, ut eum salvâ fide Catholicâ assequantur, meritum quam fieri potest longissime fugiunt, ita & Massilienses, quantum fieri poterat tergiversando declinarunt.

*Augustinus de
auxilio. 10.
n. 2. f. 95.*

*Molina in
Comord. 9.
19. art. 13.
disp. 10.*

*In Epist. ad
Aug.*

ibid.

Nam in primis apertè profitentur, fidem illam quam ipsi statuunt, & assequenda salutis desiderium, nullo modo esse salutis partem. Neque enim, inquit apud Hilarium, alicui operi curationis eorum annumerandum putant, exterrita & supplicii voluntate unumquemque eorum velle sanari. Cum enim totam salutem per peccati ægritudinem perditam esse faterentur, eo ipso quo fidem salutisque desiderium inter curationis opera numerandum negant, nullam etiam esse salutis partem, ne quidem initium videntur aperte profiteri. Vnde volunt ut homo per fidem totius sanitatis suæ consequatur effectum. Si totius, ergo fides ipsa nulla Mas-

iliensibus est salutis pars. Itemque: Abominari se & damnare testantur, si quis quicquam virtutum in aliquo remansisse, quo ad sanitatem progredi possit, existimet. Iam verò vide & attende diligentius quomodo non obstantibus illis actibus gratis & omnino misericorditer gratiam tribui velint. *Petitionem*, inquit Callianus, & *Cassianus*, inquisitionem & pulsationem nostram: non esse condignam nisi misericordia Dei id quod petimus dederit, vel aperuerit quod pulsamus, vel illud quod quaerimus, fecerit inveniri. Et paulò ante clarius: *Pronuntiamus laborantibus tantum ac desudantibus misericordiam Dei gratiamque conferri*. Et ut meriti vim in illis exiguis actibus naturalibus constitutam enervet penitus, sæpe non nisi occasionem adipiscendæ gratiæ esse tradit. *Præsto est namque (Deus) occasione sibi tantummodo à nobis bona voluntatis oblata ad hac omnia conferenda*. Ecce quam exiguam vim ad extorquendam gratiam illos actus hominis habere volunt, nam esse dumtaxat occasionem Deo, ut gratiam dare possit, multo profecto minus est quam esse dispositionem sive propinquam sive remotam. Neque quicquam aliud eum sentire indicat, quam gratiam omnino manere gratuitam eo quod Deus talibus actibus inventis, ut modestissimi loquuntur Recentiores, vel ob Christi merita, vel ob infinitam clementiam se velit inferere & eos iuvare qui viribus naturæ rectè uti conantur: Eo quod maxime illam deceat misericordiam suam in eos in primis effundere, qui ei impedimenta non obijciunt: Cum in his non solum non inveniat repugnantiam, sed etiam quandam ad gratiam subordinationem etiam non dispositionem. Hæc & similia illi ut ab illis actibus meritum tollant. Sed audi eadem omnino contententes & accuratius explicantes Massilienses. Nam Callianus rationem reddens cur Deus ab homine conatus quosdam bonæ voluntatis exigeret & expectaret: Ne, inquit, penitus dormienti aut meriti otio dissoluto sua dona conferre videatur. Vis adhuc amplius? *Occasio- nes quodammodo quaerens, quibus humana seguitiei torpore discusso, non irrationabilis munificentia sua largitas videatur*. Adhuc vis clarius meritum deprimi? Dum eam sub colore cuiusdam desiderij ac laboris impertit. Qui ista dicit, ac tanta sollicitudine inculcat scribens, videtur gratiam gratuitam negare vel vim atque rationem meriti, quasi dogmatis sui cardinem premere voluisse? Vnde ne quid forsitan ambiguum scrupuloso lectori superesset, clare subiicit: *Et nihilominus gratia Dei semper gratuita perseveret, dum exiguis quibusdam parvisque conatibus tantum*

umit-

immortalitatis gloriam, tanta perennis beatitudinis dona inestimabili tribuit largitate. Et apud Hilarium in Epistola ad Augustinum: *Nec negari gratiam si precedere dicatur talis voluntas, quae tantum Medicum quarat, non autem quaequam ipsa iam valeat.* Nam, non negari gratiam nihil aliud apud illos significat quam tales actus, non tollere rationem gratuita gratiae, quod nempe non tam gratiae accipiendae meritum quam gratiae liberaliter dandae occasio esse viderentur, propter quam infallibili lege, (ut etiam Recentiores volunt) caelestis gratia donaretur. Et certe quid est majus naturalis actus esse occasionem tantum dandae gratiae & colorem, an vero quod illi dicunt, *decere* ut Deus det gratiam? Quid enim est hoc *decere* Deum, nisi hoc congruere misericordiae Dei? Et quid est aliud congruere ut illis actibus detur à Deo gratia, quam esse meritum de congruo, quod Recentiores illi tantopere horrere se simulant. Quasi vero hic de verbis & non de rebus ageretur, vel quicquam interfit, utrum meritum de congruo an de decore dixeris: cum è contrario decore magis ad donandum urgeat quam congruitas, quia magis respicit honestatem. Si illis viris occurrillent illa nomina remotae vel proximae dispositionis, quae postea ex Philosophia Aristotelis ad Theologiam translata sunt, multo magis ea ab illis naturalibus operibus abstulissent. Nam conatus nostros Deo tantummodo esse dandae gratiae occasionem, esse colorem, ne scilicet munificentia, hoc est gratia videatur alicui irrationabilis, multo minus sunt, quam non esse dispositionem; si enim Recentiores illis verbis Cassiani uterentur, rationem gratuita gratiae se optime salvasse iudicarent, quandoquidem nullam gratiae inju-

riam fieri putent, quando naturales actus quandam ad gratiam subordinationem imò multi, dispositionem tenent, adeoque propinquam congruitatem vel decentiam accipiendae misericordiae vocant.

Ex hac ergo Massiliensium vena fluit, quod quemadmodum recentiores per ista bonorum actuum initia nihil aliud sibi volunt, nisi ut semper in manu liberi arbitrii posita sit salus nostra, Ita Molin.

do ille bonus naturae usus sit aliqua ratio propter quam ei gratia, divina largitate doneatur; ita & Massilienses nihil aliud voluerunt, nisi ut de vita aeterna nemo desperet, nec aliqua Dei constitutione, ut aiunt, quae humanas praevincat voluntates contra resurgendi lapsis auferatur, nec san-
 tu occasio teporis afferatur: sed quicumque credere voluerint salvi esse possunt. Nihil profus de meriti ratione solliciti dummodo idcirco consequerentur salvantem illam Christi gratiam, quia quocumque modo ipsi aliquid boni naturalis ante voluissent. Quam boni operis naturalis & gratiae connexionem ex quocumque capite illa proveniat saepe simplicissimis verbis exprimunt quae nullam omnino meriti necessitatem involvunt. Libertatem, inquit, ab hoc Dei auxilio iuvandam, si quod Deus mandat, elegerit. Item, *ideo qui adiuvetur quia voluit, non ideo quia adiu-
 vatur velit.* Item hominem posse velle sanari, propter quod vel sanetur quis, vel si noluerit cum sua aegritudine puniatur. Nihil enim volunt aliud quam suam voluntatem praecedere; gratiam quocumque modo sequi, ita scilicet ut non ideo, *ibid.* sicut Prosper loquitur, quia adiuvetur velit, sed sicut ipsimet loquuntur, gratia post voluntatem invenitur: putant enim, non negari gratiam, si precedat talis voluntas &c. Vnde Prosper eis & Augustinus istud exprobravit quod

Audeat amens

*Impietas tumido arbitrio subnectere causas
 Divinorum operum,*

Hoc est posteriores facere. Cum Catholicae fidei fundamentum sit, Deum, ut ibidem ait,

*Autorem cunctorum nosce bonorum,
 Quo sine nil rectum mens inchoat.*

Nihil rectum, inquit, videlicet, neque fidem, neque salutis desiderium, neque petitionem, neque pulsationem, neque, ut ipsi loquebantur qualemcumque dolorem, neque qualemcumque meriti voluntatis bonae.

Cum igitur ex hoc ipso, quod Massilienses quemcumque tandem bonae voluntatis motum ante gratiam ex natura proflire statuebant, omnes antiqui gratiae defensores invictè concludant, eos asserere meritum gratiae; quia fieri nullo modo posset, ut nullum sit meritum fidei. *Quis enim dicat, inquit Augustinus, eum qui iam cepit credere, ab eo in quem credidit nihil moveri?* Alterutrum profecto si non utrumque forsan, necessarium est, ut vel nullus actus verè bonus ab homine prodire possit quin gra-

tiam mereatur; vel certe id quod supra fuse commonstratum est, esse verissimum, nimirum ita Massilienses fidem, sanitatis desiderium ceterosque recensitos actus humanae tribuisse potestati, ut tamen veram illam Adami gratiam non excluderent. Sic enim, sive Augustini, sive Properi, sive Massiliensium ipsorum sensa consideres, omnia à capite ad calcem usque aptissime cohærebunt. Nam & actus illi Massiliensium erunt verè boni & ideo gratiae meritorij, nec tamen per gratiam dati, sed per naturam, libero arbitrio cum illa gratia operante si velit. Et verè erit hoc vidisse Massilienses & rei evidentia sensum feriente, saepe meritum in illis actibus esse confessos, quemadmodum revera confitendum fuit: & hoc funda-

funda-

Lib. de in-
 grat. c. 36.

In Epist.
 Hilari.

fundamento nixos Augustinum & Prosperum ex sola præcellione actuum per initialem illam gratiam factorum, sive ut etjam loqui solent,

^A ex bono natura usu invicta conclusione salvantis gratia mer. tum inutilise.

^a vocant Massil.

An agnoverint meritum de condigno an de congruo.

CAPVT XVIII.

EX præcedentibus facile est intelligere cujusmodi meritum in fide & oratione cæterisque moribus bonis agnoverint.

Nempe illud quod minime omnium repugnat gratiæ, quam omni modo salvam esse cupiebant, dummodo salus hominis non ab aliqua constitutione Dei præveniente voluntates, sed ab ipsa hominis manu & voluntate pendere crederetur. Hoc probant ea quæ duobus capitibus superioribus diximus: quantum enim fieri poterat, extenuabant meritum, hoc solummodo contententes ne prorsus natura ita extincta putaretur, ut ne quidem qualiscunque dolor saltem compunctæ infirmitatis exoriri possit, vel velle ac nolle admittere medicinam: unde possit ratio reddi electorum vel rejectorum, sive cur unus præ alio assumatur, Deo videlicet sic habente aliquam occasionem, sive colorem cur non irrationabiliter, ut Cassianus loquitur, sive cæco quasi modo, irrefragabili aliqua constitutione, inconsulta hominis voluntate, gratiam salvantem uni præ alijs largiretur. Quæ sanè manifestè clamant non illam rigorosam condignitatem in actibus illis gratiam præcedentibus Massilienses posuisse, talis enim tollit prorsus gratiam: cum contra illi dicerent, non negari gratiam si præcedere dicatur talis voluntas, seu tam exigua & infirma quantum medicum quærat, non autem quicquam ipsam valeat.

Collat. 13. cis.

Epist. Hilar.

Neque verò hic postulandum est ut istis nominibus congruus vel condigni istud meritum vocent. Illa quippe distinctio sub istis nominibus multis post sæculis à Scholasticis Doctoribus excogitata est, neque inter Augustinum & Massilienses controversa, cum ipse omne omnino meritum ante gratiam prorsus extinguendum esse contenderet. Itaque res ipsa non ista nomina consideranda sunt.

Potissimum igitur meritum quod in illis actibus Massiliensium inveniri potest, in illa oratione qua ex fide petitur, quæritur, & pulsatur, situm est. Iste quippe est actus omnium quos ante gratiam ad obtinendam gratiam posuerunt perfectissimus, & aptissimus. Quo proinde dicunt hominem ad hanc gratiam qua in Christo renascimur pervenire posse, per naturalem scilicet facultatem petendo, quærendo, pulsando; ut ideo accipiat, ideo inveniat, ideo mereatur, quia bono natura bene usus ad istam salvantem gratiam initialis gratiæ ope meruerit pervenire. Item hominem posse exierita & supplicii voluntate velle sanari, simplex enim illa voluntas nihil est aliud quam voluntas ex fide pro sanitate supplicans Deo.

^A Atqui oratio ante justificationem susa tamen sine aliquo merito esse non possit, nullo tamen modo condignum est meritum, quod enim potest meritum peccatoris condignum esse nisi supplicij? Nam ut Augustinus: *meritis impij non grata sed poena debetur. Quid enim habere boni meriti peccatores? Et si quid ipsa fides eorum petendo mereatur, impetrationis potius quam meriti rationem habet.* Vnde cum in errore Massiliensium hæretet Augustinus, frequenter meriti rationem quam in fide & oratione collocabat, per impetrationem exponit: *Putans, inquit, fidem non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis & per illam nos impetrare Dei dona. Item: Vt per illam nobis daretur quod posceremus utiliter.* Nam fides propter orationem qua gratia diligendi & operandi, tentationesque superandi impetratur, potissimum necessaria est: juxta illud perpetuum verissimumque documentum

Epist. 104. ad Statum.

Lib. de po. dist. 33.

^B Augustini *fides impetrat quod lex imperat.* Ex quo consequitur meritum quoddam impetrationis ante justificationem, non condignum aut rigorosum perfectæ justitiæ Massilienses in fide & oratione collocasse. Cujusmodi meritum Augustinus cum eodem errore teneretur, in simili fide collocaverat. Nam quamvis utrique in hoc erraverint quod fidem & orationem non per gratiam Christi infundi senserint, nusquam tamen ullum vestigium reperiri potest, quod majus meritum in eis constituerint, quam si per gratiam hominibus conferrentur. Quid enim hoc ad scopum vel Massiliensium vel Augustini similiter hallucinantis & eadem ex causa salutem ad suam potestatem revocare molientis conferre potuisset? Vnde qui talem errorem vel Massiliensibus vel Augustino idem omnino ante Episcopatum sentienti tribuunt, id potius videntur spectare, quod præceptis opinionibus suis tuendis congruat, quam quod indagata ponderataque veritas postulat, ut Massiliensium & Augustini errores exaggerando ab illis quoquo modo differre & longius distare videantur.

Quod si ipsa quoque nomina velimus ponderare nihil Cassiano familiaris est quam bonorum motuum voluntatis condignitatem elevare respectu præmij gratuiti quod eis datur, hoc est respectu virtutum, sive sanitatis perfectæ, quam illis desiderijs & conatibus humanis tribui sentit. *Ad capefcenda, inquit, tam magnifica tamque præcella puritatis & integritatis præmia, quantumlibet jeuniorum, vigiliarum, lectionis & solitudinis ac remotionis labor fuerit impensus,*

Lib. 12. Inst. c. 13.